

Kommissorium for ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse

21. januar 2016

Regeringen ønsker at reducere omvalg og frafald i ungdomsuddannelserne, *jf. regeringsgrundlaget*. Regeringen ønsker at understøtte, at den enkelte unge får det uddannelsesforløb, som bedst understøtter en positiv udvikling i den enkelte unges personlige, faglige og sociale kompetencer, og som er nødvendige for, at eleven rustes til den videre færd i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Der nedsættes derfor en ekspertgruppe, der skal komme med anbefalinger til, hvordan de unges uddannelsesadfærd kan målrettes, så elevernes behov i højere grad tilgodeses, så frafald og dobbeltuddannelse minimeres, og den unges vej gennem ungdomsuddannelserne ikke forsinkes.

Baggrund

De unges vej gennem ungdomsuddannelsessystemet spiller en afgørende rolle for deres videre uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder. Mange elever kommer imidlertid sent i gang med en ungdomsuddannelse, falder fra undervejs eller tager flere ungdomsuddannelser. Fem år efter de unge er gået ud af grundskolen, er der således fortsat 28 pct., som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse. Samtidigt er de eksisterende tilbud i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse ikke tilstrækkelig målrettet ift. at løfte de elever, der faktisk har behov for faglig eller personlig udvikling. Der er bl.a. indikationer på, at der er begrænset effekt af de forberedende tilbud, og at tilbuddene ikke er tilstrækkeligt målrettet mod de elever, der har behov for støtte. Samtidig understøtter de nuværende incitamentsstrukturer ikke i tilstrækkelig grad, at den enkelte elev får det rette uddannelsesforløb. Det betyder samlet set, at de elever, som har behov for faglig opkvalificering og/eller arbejdsmarkedskompetencer, ikke nødvendigvis får den undervisningskvalitet og det tilbud, der matcher behovet og er nødvendigt for at komme succesfuldt videre i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

Det er samtidig medvirkende til, at en gruppe elever oplever, at deres vej igennem uddannelsessystemet er forbundet med 'nederlag', som frafald indebærer for den enkelte.

Opgaver for ekspertgruppen

Ekspertgruppen skal komme med anbefalinger, der kan bidrage til, at flere unge får en ungdomsuddannelse, og at flere unge vælger den rigtige uddannelse første gang, samt vælger uddannelser, der fører dem over i job eller videre uddannelse.

Arbejdets fokus er tilbuddene i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse¹, selve ungdomsuddannelserne (gymnasiale uddannelser, erhvervsuddannelser herunder også eux, kombineret ungdomsuddannelse og egu samt STU) samt ungdomsuddannelsesvejledningen, idet alle områder har betydning for de unges overgang til og valg af ungdomsuddannelse. Grundlæggende ændringer af folkeskolen og 10. klasse indgår ikke i arbejdet, men indenfor de nuværende rammer kan udvalget foreslå initiativer, som vil bidrage til at motivere, målrette og løfte kernefagligheden hos elever, der ellers ville for-

¹ Efterskoleophold (10./11. klasse), Kommunal 10. klasse/EUD10, Frie Fagskoler (tidligere husholdnings- og håndarbejdsskoler), Ungdomsskoleforløb (fuldtids), Højskole- og ungdomshøjskoleophold (længerevarende), Produktionsskoleforløb, Erhvervsgrunduddannelse (EGU), Kombineret Ungdomsuddannelse, Almen voksenuddannelse, Forberedende Voksenundervisning, Ordblindundervisning (fuldtid), Uddannelse for unge med særlige behov, Træningsskolens Arbejdsmarkeduddannelser.

lade folkeskolen uden den rette faglige ballast.. Arbejdet bygger ovenpå allerede gennemførte reformer af folkeskolen og erhvervsuddannelserne.

Udvalgets anbefalinger skal tage udgangspunkt i et solidt data- og analysegrundlag. Dette analysegrundlag omfatter bl.a. kortlægninger af de unges nuværende uddannelsesadfærd (fx overgang til ungdomsuddannelse, brug af forberedende tilbud, frafald og omvalg mv.) samt kvantitative og kvalitative analyser af de nuværende uddannelses tilbud og (incitaments-)strukturer på området. Herudover skal anbefalingerne baseres på vurderinger af effekterne af de identificerede initiativer, herunder hvad angår elevstrømme og økonomi. Endelig vil analysegrundlaget kunne omfatte internationale sammenligninger og erfaringer.

Ekspertgruppen skal komme med anbefalinger inden for tre temaer:

1. Fokusering af tilbuddene i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse

Der findes i dag mange forberedende tilbud, hvor der er overlap i både målgrupper, indhold og formål. Ekspertgruppen skal som led i arbejdet derfor bl.a. belyse institutionernes lovgivningsmæssige rammevilkår, herunder fx:

- Hvordan tilbuddene kan fokuseres og målrettes, så de i højere grad matcher de grupper af unge, som har et reelt behov for forberedende undervisning.
- Hvordan tilbuddenes indbyrdes sammenhæng kan styrkes.
- Hvilken rolle vejledningsindsatsen spiller ift. korrekt visitation til og valg af ungdomsuddannelse.

2. Styrket kvalitet af tilbuddene i overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse

I forlængelse af spor 1 skal der udarbejdes anbefalinger til, hvordan selve indholdet af tilbuddene kan styrkes, så de unges sociale og faglige kompetencer og dermed sandsynlighed for beskæftigelse eller uddannelse styrkes via faglig profession i tilbuddene. Det skal i den forbindelse bl.a. ses nærmere på, hvordan tilbuddenes faglige indhold og de undervisningsmæssige metoder kan styrkes, herunder om best practice for nogle institutioner på dette felt kan udbredes. Samtidig skal det undersøges, hvordan der kan skabes klare rammer for opfølgning på effekt og kvalitet.

Dette spor skal derfor bl.a. belyse følgende:

- Hvordan det faglige indhold af tilbuddene kan styrkes og strømlines til at matche de unges faglige og sociale behov.
- Hvordan der kan sikres øget faglig progression og trivsel for den enkelte via tilbuddene.
- Hvordan de undervisningsmæssige og pædagogiske metoder bedst kan tilrettelægges, så de understøtter elevernes indlæring, herunder også muligheder for, at flere former for pædagogik skal i spil i de forskellige tilbud.
- Hvordan der kan skabes klare rammer for opfølgning på effekt og kvalitet af/i de enkelte tilbud.

3. Bedre incitamentsstrukturer og ansvarsfordeling ifm. de unges uddannelsesforløb

På tværs af kommuner er der i dag variation i, hvordan de forberedende tilbud anvendes og hvilke typer af unge, som får hvilke tilbud. Der er samtidig heller ikke en fast praksis for, hvordan kommuner og uddannelsesinstitutioner skal samarbejde om elevernes uddannelsesforløb. Flere steder i landet er der etableret gode samarbejder mellem uddannelsesinstitutionerne og kommunen om at sikre, at hver enkelt ung får den rette ungdomsuddannelse og ikke forsinkes af fx tilskudsmæssige barrierer. Men der er et poten-

tiale for at udbrede og styrke udviklingen mhp. at der er en helt klar ansvarsfordeling mellem de involverede aktører mhp. at sikre, at unge ikke 'tabes' mellem uddannelses tilbuddene.

På denne baggrund skal ekspertudvalget bl.a. undersøge:

- Hvordan der kan sikres øget brug af tværinstitutionelt samarbejde samt tværgående samarbejde og ressourceanvendelse.
- Hvordan der kan sikres en klar ansvars- og rollefordeling blandt de involverede aktører på området (uddannelsesinstitutionerne såvel som kommunerne) ift. at få den unge succesfuldt videre i uddannelsessystemet, herunder særligt at skabe hensigtsmæssige incitamentsstrukturer imellem institutionerne.
- Hvordan finansieringsfordelingen kan understøtte visiteringen af eleverne til tilbuddene.
- Hvordan der kan skabes hensigtsmæssige incitamentsstrukturer, hvad angår elevernes forsørgelsesgrundlag.
- Hvordan der bedst kan følges op på de unges uddannelsesforløb.

Ekspertgruppen skal endvidere komme med anbefalinger til, hvorvidt og i givet fald hvordan 95 pct.-målsætningen skal videreføres fremadrettet.

Økonomi, organisering og afrapportering

Økonomi

Ekspertgruppens anbefalinger skal samlet set være udgiftsneutrale. Eksperterne skal bl.a. identificere forslag, der kan reducere det samlede tidsforbrug i/overgangen til ungdomsuddannelsessystemet og dermed bidrage til at forbedre de offentlige finanser på lang sigt.

Organisering

Ekspertgruppen betjenes af et sekretariat med repræsentanter fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (formand) og Finansministeriet. Sekretariatet har ansvar for udarbejdelse af kortlægninger, kvantitative analyser og afrapportering i overensstemmelse med kommissoriet og med ekspertgruppens anbefalinger til regeringen. Øvrige ministerier inddrages efter behov.

Afrapportering

Ekspertgruppen afrapporterer anbefalingerne til regeringen i inden udgangen af 2016. En nedsat referencegruppe bestående af interessenter på de berørte områder vil blive involveret undervejs.

Regeringen ønsker en bred og åben dialog med interessenter, eksperter etc. Det er derfor regeringens ønske, at ekspertgruppen arbejder åbent med henblik på at sikre en løbende debat om ekspertgruppens arbejde og temaer. Ekspertgruppen skal derfor undervejs invitere til debat- og diskussionsoplæg.